

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 31

Tallinn, 6. augustil 1935

Nr. 31

SISU:

	Lhk.
PÖLLUMAJANDUS.	
Suvelõeliste palgad 1935 a.	544
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS.	
Väliskaubandus 1935. a. esimesel poolel	545
Metsakaubanduse seisukorrast	548
RAHANDUS.	
Riigitulud juulis	549
Pangad juunis	549
LAEVANDUS.	
Tallinna sadama tegevus juunis 1935	550
Teiste sadamate tegevus juunis 1935	551
HINNAD.	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	552
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD.	
Põllumajanduslik väljavedu	553
Võiturg	551
Peekoniturg	553
Tapaloomade- ja lihaturg	553
Kanamunaturg	554
Aedviljaturg	555
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID.	
Inglise majandus 1935 a. II veerandil	555
Pangatähtede raharingvoolust kõrvaldam. probleem	557
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED.	
Soome väliskaubandus 1935 a. esimesel poolel	559
Rootsi võimulgi timberkorraldamine	559
Belgia-Saksa majanduslike kokkulepped	559
Kartulikahjur Belgias	560
Leedu või väljavedu 1935 a. esimesel poolel	560
Leedu munade väljavedu 1935 a. I-sel poolel	560
Leedu eksporditapamajade („Maistas“e“) aktsionäride peakoosolek	560
Piirituse segamisest bensiini hulka Leedus	561
Sakalaste kavatsused Ungari madalmaa niisutamiseks ja ekspuataerimiseks	562
Valuutamaks ja ekspordipremiad Rumeenias	562

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE.	
Wages of Seasonal Workers in 1935	544
INDUSTRY AND TRADE.	
Foreign Trade in First Half of 1935	545
Timber Market Conditions	548
FINANCE.	
State Revenue in July	549
Banking in June	549
SHIPPING.	
Tallinn Harbour in June, 1935	550
Activities of other Harbours in June, 1935	551
PRICES.	
Prices and Quotations	552
AGRICULTURAL MARKETS.	
Exports of Agricultural Products	553
Butter Market	551
Bacon Market	553
Cattle and Meat Market	553
Egg Market	554
Vegetable Market	555
FOREIGN COUNTRIES.	
Economic Conditions in England during II Quarter, 1935	555
The Problem of Bank Note Hoarding	557
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION.	
Finnish Foreign Trade in the First Half of 1935	559
Reorganisation of Swedish Butter Trade	559
Belgo-German Trade Agreements	559
Potato Doryphora in Belgium	560
Lithuanian Exports of Butter in the First Half of 1935	560
Lithuanian Exp. of Eggs in the First Half of 1935	560
Stockholders' Meeting of the Lithuanian Export Slaughterhouses „Matstas“	560
Mixing Spirit with Benzine in Lithuania	561
German Scheme for Irrigation and Cultivation of Hungarian Lowland	562
Exchange-tax and Export Premiums in Rumania	562

PÖLLUMAJANDUS

SUVETÖÖLISTE PALGAD 1935.

WAGES OF SEASONAL WORKERS IN 1935.

Nagu Majandusteades nr. 26 toodud andmeist aastatööliste palkade kohta selgus, tõusid need käesoleval aastal märgatavalt eelmise aastaga võrreldes. Sama võime tähendada ka suvetööliste kohta. Suvetöölisti oli käesoleval aastal samuti, kui aastatöölisti, vähe saada. Korrespondentide teatel puuduliku saadavuse protsent tõusis kõrgemale, kui ta olnud varem. Nimelt 50% korrespondentidest teatas, et suvetöölisti oli saada puudulikult, 39% teatas tarviduse järgi saadavusest ja ainult 11% küllaldasest saadavusest. Varemail aastail pole suvetööliste saadavus kunagi olnud nõnda raske (vaata Majandusteated nr. 22/23 „Põllutööliste saadavus“.). Üksikute maade järgi seisukord on erinev.

Et suuliste palkamise hooajal oli juba tunda suurt tööliste puudust, siis loomulikult põhjustas see lepingute sõlmimisel ka palganormide tõusu.

Suvtööliste ja karjaste palgad kuus 1935. a. (kr.).

Monthly Wages of Seasonal Workers and Shepherds in 1935 (in Kr).

	Mehed Males	Naised Females	Karjased Shepherds
Viru	22,00	15,30	12,40
Järva	26,80	19,10	12,70
Harju	25,40	18,00	11,40
Lääne	24,20	18,10	12,10
Saare	19,40	17,60	8,50
Pärnu	32,80	20,30	16,20
Viljandi	30,80	22,90	16,20
Tartu	24,90	18,80	15,60
Valga	27,90	20,80	17,30
Võru	22,20	15,90	13,40
Petseri	19,90	14,40	10,60
Keskmine: — Average:	26,20	18,40	14,60
1934	22,70	16,60	13,30
1933	19,50	14,70	11,80
1932	21,90	16,50	13,20
1931	27,30	20,70	16,10
1930	33,80	25,00	19,60
1929	36,80	27,00	21,30
1928	36,80	26,70	21,40
1927	34,40	26,10	19,20
1926	36,80	25,60	20,50

Mees-suuliste kuupalk tõusis i. a. 22,70 kr-ilt 26,20 kr-le, s. o. 15,14%. Nais-suuliste palk tõusis i. a. 16,60 kr-ilt 18,40 kr-le, s. o. 10,8% ja karjaste palk i. a. 13,30 kr-ilt 14,60 kr-le, s. o. 9,8%. Toodud suvetööliste palganormid on raha- ja segapalgaliste kokkuvõtte. Vaadeldes eraldi raha- ja segapalgaliste suvetööliste palganorme, pole märgata erilisi lahkuminekuuid, kuna need on enam-vähem võrdsed ehk erinevad ainult väikestes piirides. Ühtlasi pole märgata erilist kallakut ühe või teise palga tasumise mooduse kasuks või kahjuks.

Suuri lahkuminekuuid võib aga märgata suvetööliste palganormides maade järgi. Kõige kõrgemale tõusid suvetööliste palgad neis maades, kus tööliste järgi tunti kõige suuremat puudust. Mees-suvtööliste palk oli kõige kõrgem Pärnumaal, kus maa keskmiselt makseti kuus 32,80 kr, Viljandimaal 30,80 kr ja Valgamaal 27,90 kr. Kõige madalamat palka said suvetöölistes mehed Saare- ja Petserimaal; Saaremaal 19,40 kr ja Petserimaal 19,90 kr kuus. Saare- ja Petserimaa on suurema tööjõu pakkumisega maad, seepärast on seal ka palgad madalamad.

Samuti, kui mees-suvtöölistil, oli ka nais-suvtööliste palk Viljandi-, Pärnu- ja Valgamaal kõrgemaid. Viljandimaal said nais-suvtöölistes 22,90 kr, Pärnumaal 20,30 kr ja Valgamaal 20,90 kr kuus. Kõige odavam oli nais-suvtööliste palk Petserimaal — 14,40 kr kuus, kuid Saaremaal oli nais-suvtööliste palk kõrgem, kui mõneski teises maas. Nähtavasti on suhteliselt kõrgem nais-suvtööliste palk Saaremaal tingitud sellest, et naistega seal asendatakse mees-suvtöölisti. Meestöölisti rändab Saaremaalt välja suviseks põllu-, maaparandus- ja ehitustööde hooajaks, kuna neid kohapeal peab asendama naistega. Seega on Saaremaal ka seletatav naistööliste kõrgem palk, kui mõneski teises maas. Käesoleval suvel ületas Saaremaa nais-suvtööliste kuupalk Viiru- ja Võrumaa nais-suvtööliste kuupalga.

Karjased on suures enamuses suvetöölised, seepärast vaatleme nende palgamuutusi koos suvetööliste palkadega. On ju ka aastase palgalepinguga karjaseid, kuid need on vähemuses võrreldes suviliste karjastega. Et karjaseiks kasutatakse alaealiste ja nõrgajõuliste tööjõudu, seetõttu on ka karjaste palgad madalamad.

Riigi-keskmiselt makseti k. a. karjastele 14,60 kr kuus. Üksikute maade järgi oli karjaste palganorm väga lahkuminev riigi-keskmisest. Kõrgeim oli karjaste palk Valgamaal, kus neile makseti kuus 17,30 kr ja madalam Saaremaal — 8,50 kr kuus. Seega ulatub karjaste palganormi kõikumise amplituud madalamast kõrgemani 100%-ni, milleni ei ulatu palganormide kõikumine teiste suvetöölisliikide juures. Palkade kõikumine sellises ulatuses oleneb karjaste mitmekesisest koostisest. Nende hulgas on noori alaealisi ja vanemaid ning töövõimelisemaid. Loomulikult on need asjaolud olulised palganormide kujunemisel.

Suvtööliste teenistusaja andmeil kestab mees-suveliste teenistus k. a. riigi-keskmiselt 6,2 kuud, nais-suulistel 6,3 kuud ja karjastel 5,6 kuud. Seega on karjaste teenistusaja

kestus kõige lühem vaatamata sellele, et nende seas on ka mõned aastase palgalepinguga. Eelmiste aastatega võrreldes pole märgata teenistusaja kestuses erilisi muutusi, kuna see on kõikunud enam-vähem alati neis piirides.

Ülaltoodud palganormid on mõistetavad peale peremehe poolt antava prii ülalpidamise, nii raha-, kui ka segapalgaliste juures. Segapalgaliste palgakoostises on peale raha veel mitmesugu talusaadusi peamiselt vilja ja muu varustuse näol. Viimase 10 a. keskmiselt moodustas segapalgaliste palgakoostises rahaosa üle 70%, vilja osa ligi 20%, riide osa 6—7% ja muu varustus 3—4%. Aasta- ja suvtööliste segapalga koostis on erinev, olgugi et mõlema liigi juures rahaosa on kõige tähtsam. Segapalgaga aastatööliste palgakoostises rahaosa moodustab ligikaudu 75%. Viljaosa moodustab aga aastatöölisel ainult 4% ümber, kuna suvtöölisel seevastu 20%. See erinevus on tingitud nähtavasti sellest, et suulised kasutavad oma palga viljaosa ise enda ja oma perekonna talviseks ülalpidamiseks, kuna aasta-tööline on aasta läbi peremehe ülalpidamisel ja viljaosa on kaubeldud perekonna ülalpidamiseks.

TOOSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS 1935. A. ESIMESEL POOLEL.*)

FOREIGN TRADE IN FIRST HALF OF 1935.

Väliskaubandus arenes k. a. esimesel poolel erakordselt soodsalt. Kaubavahetuse üldise elavnemise kõrval väärib erilist tähelepanu põllumajandussaaduste väljaveo järjekindel kasv, eriti linä ja teravilja alal, kuna sisseveo tugev tõus toimus peamiselt tööstustoorainete ja -sisseseadude ning transportvahendite arvel. K. a. esimese poole väliskaubanduse läbikäik suurenes

võrreldes l. a. esimese poolega 15,0 milj. kr. ehk 28,8%, millest suurem osa langes väljaveo arvele. Väljavedu suurenes 8,8 milj. kr. ehk 32,4% ja sissevedu 6,2 milj. kr. ehk 24,9% ning bilanss kujunes 4,7 milj. kr. võrra aktiivseks l. a. 2,2 milj. kr. vastu. Neist andmeist selgub, et k. a. esimese poole väliskaubanduse tulemus on üle ootuste hää. Suur läbikäigu tõus tugevasti aktiivse bilansi juures on seda hinnatavam, et see sündis aasta esimesel poolel, kus väljavedu ei ole veel hooajalisel kõrgusel, kuna meie väljavedu pääseb tavaliselt mõjule alles aasta teisel poolel.

*) Sisse- ja väljaveo tähtsamate ainete tabel vt. „Majandusteated“ nr. 30, lhk. 529.

For the principal commodities of foreign trade see „Majandusteated“ nr. 30, pg. 529.

Väliskaubanduse läbikäik juunis 1934—35.

Turnover of June Foreign Trade 1934—35.

	Juuni		I. I — 30. VI		I. I — 30. VI 35 1934. = 100
	1935	1934	1935	1934	
	1000 kr. — in 1000 kr.				
Väljavedu — Exports	7 850	7 114	36 956	27 160	+32,4
Sisseevedu — Imports	5 000	4 589	31 230	24 997	+24,9
Läbikäik — Turnover	12 940	11 703	67 186	52 157	+28,8
Väljavedu ± Exports ±	+2760	+2525	+4726	+2163	
	1000 tn. — in 1000 ins.				
Väljavedu — Exports	60	64	205	172	+19,2
Sisseevedu — Imports	22	25	121	121	
Läbikäik — Turnover	82	89	326	293	+11,8

Väljavedu. Võrreldes käesoleva aasta esimese poole andmeid eelmise aasta vastava ajavahemiku andmetega leiame väljaveos tõusu kõikides rühmades. Nii kasvas väärtuselt toit- ja maitseainete väljavedu 45,1%, toor- ja poolvalmisainete — 35,5%, valmissaaduste — 11,4% ja elusloomade väljavedu ligi 3-kordseks.

Toor- ja poolvalmisainete väljaveo kasv oli tingitud peamiselt lina ja tselluloosi ning väiksemal määral toornahkade, põlevkiviõli ja kunstsarve väljaveo suurenemisest. Linahindade tunduv tõus ning elav nõudmine välisurgudel soodustasid hoogsat lina väljavedu. Lina saatsime välisurgudele k. a. esimesel poolel 3 913 tn. — 2 342 tn. vastu l. a. — seega suurenes väljaveetud lina kogus 1 571 tn. ehk 67%, kuna lina müügist saime 4 589 tuh. kr. läinud aasta 1 696 tuh. kr vastu, seega enam 2 893 tuh. kr. ehk 171%. Tselluloosi müük välisurgudele suurenes 779 tuh. kr. ehk 23% võrra. Väärtuse järgi kasvas veel toornahkade väljavedu 27%, põlevkiviõli — 72% ja kunstsarve väljavedu — 58%, kuna metsamaterjali ja bensini väljavedu kahanes — esimene 12%, teine 47%. Metsamaterjali ekspordi kahanemine jätkub paratamatult ka järgmistel kuudel, kuna metsamüük oli tänavu tunduvalt väiksem mullusest. Käesoleva aasta esimestel kuudel eksporditi peamiselt eelmise aasta ülejääke, millega seletatav elavus metsaekspordi alal neil kuudel.

Toit- ja maitseainete väljavedu näitas k. a. kõigil kuudel pidevat tõusu — eriti juunis, kus väljavedu suurenes peami-

selt teravilja arvel, võrreldes l. a. vastava kuuga 82,1%. Teravilja väljavedu ulatus k. a. esimesel poolel väärtuselt 1,8 milj. kr., kuna l. a. samal ajavahemikel teravilja väljavedu ei olnud. Võrreldes l. a. esimese poolega, näitas toit- ja maitseainete rühmas hoogsat kasvu eriti või, munade, kartulite ja teravilja väljavedu. Tähtsamat eksportartiklit — võid vedasime välja k. a. esimesel poolel 4 212 tn. 5 611 tuh. kr. väärtuses — 4082 tn. 4 525 tuh. kr. vastu l. a. samal ajavahemikul — seega suurenes väljavedu koguselt 130 tn. ehk 3,2% ja väärtuselt 1 086 tuh. kr. ehk 24%. Või eest saadud kilogrammi hind ületas l. a. esimese poole keskmiselt 22,3 senti ehk 20,1% võrra. Munade väljavedu ületab rekordse eelmise aasta esimese poole õige tublisti, vaatamata sellele, et l. a. ekspordi hooaeg algas ühe kuu võrra varem. Mune vedasime välja k. a. esimesel poolel 20,2 milj tk. 720 tuh. kr. väärtuses — 13,8 milj. tk. 497 tuh. kr. vastu l. a. Kuigi munade hind plüsis peagu eelmise aasta tasemel, kasvas väljavedu võrreldes l. a. esimese poolega koguselt 6,4 milj. tk. ehk 46% ja väärtuselt 223 tuh. kr. ehk 45% võrra. Vaatamata peekoni väljaveo kahanemisele, näitas liha ja lihakauba väljavedu, kuhu kuulub peale peekoni looma-, vasika-, lamba-, kodulinnu- jne. liha, väikest tõusu. Liha ja lihakaupa müüsimise k. a. esimesel poolel välisurgudele 2 289 tn. 2 104 tuh. kr. väärtuses — 1 889 tn. 2 071 tuh. kr. vastu l. a. samal ajavahemikul, mis andis suurenemise koguselt 400 tn, ehk 21%, kuna väärtuse tõus, peekoni kui hinnalt kallima lihakauba osatähtsuse kahanemise tõttu, suurenes vaid 33 tuh. kr. ehk 2%. Kartuli väljavedu andis k. a. 309 tuh. kr. eest valuutat 103 tuh. kr. vastu l. a. — seega 3-kordselt enam.

Valmissaaduste väljavedu suurenes peamiselt vineeri ja -toolipõhjade ning puuv. lõnga ja -niidi suurenenud väljaveo arvel. Vineeri ja -toolipõhjade väljavedu kasvas võrreldes l. a. esimese poolega 1,4 milj. kr.-lt 1,9 milj. kr.-le ehk 36% ning puuv. lõnga ja -niidi väljavedu 1,0 milj. kr.-lt 1,4 milj. kr.-le ehk 40%, kuna tahvelklaasi väljavedu kahanes väärtuselt 21%.

jameda linaseriide 12% ja semendi väljavedu 84% ning puuv. riide, ajalehe- ja trükipaberi, džuutriide ja -kottide väljavedu jäi peagu l. a. tasemele.

Kaubarühmade osatähtsus väärtuse järgi

1. I—30./VI 1934—35. a. %.

Percentages of Separate Groups of Merchandise According to Value I. I—VI.30 1934—35.

	Väljavedu Exports		Sissevedu Imports	
	1935	1934	1935	1934
I Elusloomad—Animals, living.	1,4	0,6	0,0	0,0
II Toit- ja maitseained, joogid— Food Products, Stim. Bever.	33,0	30,1	6,7	10,3
III Toor- ja poolvalmisained— Raw a. Semi-Manufact. Materials	41,2	40,3	33,3	35,3
IV Valmisraadused—Manufactured Articles	24,4	29,0	59,9	54,2
V Kallismetallid ja kivid—Precious Metals and Stones	0,0	0,0	0,1	0,2
Kokku—Total	100	100	100	100

Sissevedu. Sisseveo alal k. a. esimesel poolleil leiname kõikide kaubarühmade (peale toit- ja maitseainete rühma) tunduvalt suurenemist. Nii suurenes valmisraaduste sissevedu 33,0%, toor- ja poolvalmisainete 17,3%, kallismetallide ja -kivide 22,2% ja elusloomade sissevedu ligi 2-kordseks, kuna toit- ja maitseainete sissevedu kahanes 19,4% võrra.

Valmisraaduste rühmas näitas hoogsat kasvu eriti toormaterjalide ja tootmisvahendite, nagu metallide, põllutöömashinate ja riistade, jõu- ja töömashinate ning transportvahendite sissevedu. Metallide sissevedu kasvas võrreldes l. a. esimese poolega 1,4 milj. kr.-lt 2,3 milj. kr.-le ehk 64%, põllutöömashinate ja riistade — 459 tuh. kr.-lt 926 tuh. kr.-le ehk 102%, jõu- ja töömashinate — 1,0 milj. kr.-lt 1,4 milj. kr.-le ehk 40%, transportvahendite — 0,6 milj. kr.-lt 1,9 milj. kr.-le ehk enam kui 3-kordseks. Suurenes veel kunstsiidilõnga ja -niidi sissevedu 25%, kummi ja kummikaupade 17%, kuna villase lõnga ja niidi sissevedu kahanes 9% ning puuvillase riide sissevedu jäi peagu l. a. tasemele.

Toor- ja poolvalmisainete sisseveo suurenemisega kasvas kõikide tähen-

datud rühma tähtsamate ainete sissevedu, peale petrooleumi. Võrreldes l. a. esimese poolega kasvas puuvilla sissevedu koguselt 2,1 tuh. tn.-lt — 2,6 tuh. tn.-le ehk 24% ja väärtuselt 2,5 milj. kr.-lt 3,4 milj. kr.-le ehk 36%. Väetiste sissevedu suurenes koguselt 17,4 tuh. tn.-lt 20,0 tuh. tn.-le ehk 15% ja väärtuselt 1,15 milj. kr.-lt — 1,21 milj. kr.-le ehk 5%. Peale tähendatud kahe valitseva tähtsusega aine suurenes villa sissevedu väärtuselt 24%, džuudi — 12%, toornahkade — 55%, toortubaka — 15%, kivisöe ja koksi — 32%, bensiini — 20%, puhastamata väevil — 126%, kuna petrooleumi sissevedu kahanes 25%.

Toit- ja maitseainete rühma kaahanemine (väärtuse järgi) tuleb panna peamiselt suhkru ja heeringate sisseveo kaahanemise arvele. Nii vähenes heeringate sissevedu võrreldes l. a. esimese poole andmetega 175 tuh. kr.-lt — 82 tuh. kr.-le ehk 53% ja suhkru sissevedu 1,4 milj. kr.-lt 1,1 milj. kr.-le ehk 21%, kuna suhkru sissevedu koguselt tõusis 9,4 tuh. tn.-lt 9,9 tuh. tn.-le ehk 5%. Soola sissevedu näitas nii koguselt kui väärtuselt kasvu — esimene 18%, teine 10% võrra.

Üksikute riikide järgi kaubavahetus on tõusnud Britiga, Saksaga, P.-Am. Ühendriikidega, Rootsiaga, Soomega, N. S. V. Liiduga ja Leeduga, kuna kahanes Lätiga, Prantsusega, Poolaga ja Norraga.

Tähtsamatest riikidest oli meil k. a. esimesel poolleil väliskaubanduse bilanss aktiivne: Britiga + 8953 tuh. kr., Soomega + 1691 tuh. kr., Lätiga + 616 tuh. kr., Norraga + 515 tuh. kr., Rootsiaga + 243 tuh. kr., N. S. V. Liiduga + 175 tuh. kr. ja Leeduga + 136 tuh. kr., kuna passiivne oli: P.-Am. Ühendriikidega — 2870 tuh. kr., Saksaga — 1413 tuh. kr., Poolaga — 354 tuh. kr. ja Prantsusega — 191 tuh. kr. Võrreldes l. a. esimese poolega aktiivsus tõusis Britiga, Rootsiaga, Soomega, N. S. V. Liiduga ja Leeduga, kuna aktiivsus kahanes Lätiga ja Norraga. Passiivsus süvenes Saksaga, P.-Am. Ühendriikidega ja Prantsusega.

METSAKAUBANDUSE SEISUKORRAST.

TIMBER MARKET CONDITIONS.

Vastavalt ennustustele osutub meie metsamaterjali väljavedu käesoleval aastal võrreldes l. a. juba väikest tagasiminekut. Poolaasta kokkuvõtted näitavad, et käesoleva aasta esimese kuue kuu jooksul eksportisime 137 tuh. tlm. metsamaterjali 3,2 milj. kr. eest — sellest 54 tuh. tlm. laudu ja planke — l. a. samal ajavahemikul vedasime välja aga 154 tuh. tlm. metsamaterjali 3,6 milj. kr. väärtuses.

Seisukord välisturgudel ei osuta erilisi muutusi. Inglises saematerjali tarbing on endiselt hää.

Nagu märkisime juba varem, Belgia on muutunud uuesti tähelepanuväärseks minerialaks metsamaterjalidele, peamiselt Soome ja Rootsi eksportööridele, kellele Belgia turu elavnemine oli eriti tervitatav nähtus. Koos Inglise turuga Belgia aitas paljugi selleks kaasa, et rahvusvahelisel metsaturul praegu valitseb kindlam tendents. Nagu agendid teatavad, on tulnud ette juhtumeid, kus, pidades läbirääkimisi, näiteks, Inglise importööridega ning saavutamata pooli rahuldavat kokkulepet, on Belgia importörid astunud vahele ning pakkunud mõnikord rohkemgi kui 10 shillingut pro standard üle inglaste hinna. Muidugi on Belgia turg võrreldes Briti omaga üsna väike, kuid Belgia kohta on sisseveo kogus küllaltki tähelepanev.

Soome metsaeksportörid on juuni lõpuks suutnud vedada välja umbes 264 tuh. std., l. a. 289 tuh. std. vastu samal ajavahemikul. Mõned on arvamisel, et Soome saematerjali eksport kujuneb suuremaks mulusest. See ei ole aga siiski tõenäoline, kui arvestada järgmisi tegureid. Esiteks, töötlemiseks kasutatava puidu üldkogus on Soomes k. a. teatavasti vähenenud (vt. „M. T.“ nr. 11). Edasi, metsamaterjalide nõrga hinnataseme tõttu kevadel suur osa vähemaid ettevõtteid loobus töötamast, kuna tootmine ei osutunud enam neile tasuvaks. Ühtlasi elimineerus sellega ka teatavas mõttes hädaohtlikum element pakkumise kujunemisel rahvusva-

helisel metsaturul. Eriti lehtpuumaterjali toodang käesoleval suvel Soomes osutub piiratuks. Vastavate tootmiskavade piiramised ulatuvad nii kaugemale, et arvatakse võivat päästa lehtpuumaterjaliturge suuremast hinnanangusest. See ootus näib täituvat ka selle tõttu, et Kanada osaliselt elimineerub, Belgia üle lootuste teeb ostusi rohkem ning ka Kesk-Euroopa eksportörid praeguse hinnataseme ja turustamisolude juures pole eriliselt huvitatud Lääne-Euroopa turgudest.

Rootsi metsaeksportöride müügipoliitika on märgata muutust juba juuni algusest. Müükide forsseerimise asemele on asunud rahulikum ning kaalukam teotsemine. Seda on mõjutanud esmajoones madalad hinnad. Teiseks — on hakatud soodsamalt hindama turustamisväljavaateid, pidades silmas hädä tarbingut Inglises ning importriikide metsamaterjalide tagavarade märgatavat vähenemist.

Käesoleva aasta esimese viie kuu jooksul Rootsi on vedanud välja ligi 156 tuh. std., s. o. umbes 5000 std. vähem kui l. a. samal ajal. Siit nähtubki, et Rootsi on toimunud kavakindlalt — alandanud saematerjali toodangut ja eksporti.

Läti k. a. viie esimese kuu saematerjali eksport ulatub 48 000 std., seega on tagasimineku ligi 10 000 std. võrreldes l. a. sama 5 kuuga. Tuleb mainida, et Lätis riigimetsatööstuse tegevus on viimasel ajal laienenud. Juba sel kevadel võttis riik üle ühe suure erafirma (tootmisvõimega 6 000 std.); hiljuti on ka Läti Pank võtnud üle suurema lauatehase, milline tänavu arvatakse tootvat 15 000 std.

Läti on transiit-läbikäimises vene metsaga. The Latvian Timber Co ostis Vene Eksportles'ilt ligi 10 000 std. saematerjali, mis töötletakse Lätis kastilaudadeks ning eksporditakse edasi. See asjaolu toob Lätile küll teatud tulu, kuid on teatavas mõttes ka negatiivne; nimelt vähenevad sellega Läti oma metsamaterjali väljaveovõimalused nende maade suhtes, millised metsa sisseveo on kontingentinud.

RAHANDUS

RIIGITULUD JUULIS. — STATE REVENUE IN JULY.

Riigitulusid laekus juulis 6 627 tuh. kr. l. a. sama kuu 6 561 tuh. kr vastu, seega enam-laekumine 66 tuh. kr ehk 1%.

Üksikute tululiikide järgi on tulusid laekunud järgmiselt: tollid — 1 657 tuh. kr l. a. 1 396 tuh. kr vastu, enamlaekumine 18,6%; tulud piiritusmonopolist — 1 055 tuh. kr l. a. 838 tuh. kr vastu, enamlaekumine 25,8%; aktsiisid — 617 tuh. kr l. a. 438 tuh. kr vastu, enamlaekumine 41%. Aktsiisitu-lude enamlaekumine on seletatav sellega, et k. a. kehtimahakanud Aktsiisimaksu sea-duse kohaselt 1935/36. a. nomenklatuuris on aktsiiside hulka võetud ka aktsiisimaks ben-siinilt, mis eelmistel aastatel arvestati sega-tulude liigis.

Tempelmaksust ja lõivudest saadi 306 tuh. kr l. a. 269 tuh. kr vastu, enamlaekumine 13,7%; raudteedest 1 085 tuh. kr. eelmise aasta 1 107 tuh. kr vastu, vähemlaekumine 22 tuh. kr ehk 2%; posti, telegraafi ja tele-foni tuludena saadi 460 tuh. kr eelmise aas-ta 423 tuh. kr vastu, enamlaekumine 8,7%.

Muid tulusid on saadud 1 445 tuh. kr eel-mise aasta 2 088 tuh. kr vastu, seega vä-hemlaekumine 643 tuh. kr ehk 30%. See vähemlaekumine on tingitud mitmesugustest põhjustest. Nagu juba eelpool tähendatud, laekus 1934/35. eelarve-aastal aktsiisimaks bensiinilt segatulude hulka, käesoleval aastal aga aktsiisitulude hulka. Pikalaenu Panga puhaskasu 453 tuh. krooni laekus k. a. mais, kuna eelmisel aastal see tulu suu-remas osas (kr 300 000 ulatuses) laekus juu-lis. Ülejäänud vähemlaekumine on tekkinud Pikalaenu Panga võlakirjade kupongide ja intresside arvel.

Kokku on 1935/36. eelarveaasta esimesel neljal kuul (aprill-juuli) laekunud tulusid 27,3 milj. krooni eelmise (1934/35) aasta sa-ma aja 23,9 milj. kr vastu. Tulude suure-nemine on sündinud peamiselt tollide (998 tuh. kr), piiritusmonopoli (682 tuh. kr), aktsiiside (517 tuh. kr) ja muude tulude (1 373 tuh. kr) arvel.

PANGAD JUUNIS. — BANKING IN JUNE.

Mais märgitud hoiuste intensiivne kasv jätkus ka juunis, kusjuures vastandina eel-nevale kuule langes suurem osa sellest niikid tähtsamaile ühispankadele; nimelt andis juu-rekasv erapankadele 936 tuh. kr. (mais 1 585 tuh. kr.) ja ühispankadele 1 060 tuh. kr. (mais 516 tuh. kr.). Hoiused paigutati pea-osas jooksvale arvele (erapangad + 665 tuh. kr., ühispangad + 705 tuh. kr.) ja kto-kr arvele (krediit saldod, erapangad + 217 tuh. kr., ühispangad + 183 tuh. kr.), kuna täht-ajaliste hoiuste juurevool oli võrdlemisi väi-ke (erapangad + 54 tuh. kr., ühispangad + 172 tuh. kr.). Hoiuste tõusu põhjustas osalt suvise äritegevuse kokkutõmbumise (tagasihoidliku kaubaladude täiendami-se) tõttu ajutiselt vabanenud ettevõtete sum-made pankadesse valgumine ja osalt pankadevaheliste hoiuste vastav liikumine. Nimelt suurenesid viimased juunis 808 tuh. kr. ja seega moodustas hoiuste nettojuurekasv era-

ja tähts. ühispankadel kokku 1 188 tuh. kr. Rediskont ja võla arved kahanesid juunis mõlemal rühmal, kusjuures tagasimineki oli suur era- (ühes pass. korresp. arvega — 1 317 tuh. kr.) ja mõõdukas ühispankadel (—110 tuh. kr.). Väga tunduva võlaarvete vähendamise järeldusel kahanes erapankade kasutada olev võörkapital üldsummas 381 tuh. kr., kuna tähtsamail ühispankadel see paisus 950 tuh. kr. võrra. Võörkapitali suu-ruse muutus kajastus aktivas peamiselt kas-sareservi liikumises. Erapankadel vähenes see (—623 tuh. kr.), minnes suurelt osalt võlaarvete tasumiseks, ja ühispankadel pai-sus (+835 tuh. kr.), olles seega hoiuste juu-revoolu peamiseks kasutajaks. Erapankade laenuid kahanesid 241 tuh. kr. See toimus ühe panga arvel, kelle mõne kuu eest puu-saaduste ekspordi alal antud krediidid (välis-vekslite diskont) tähtaegade saabudes jälle valguvad tagasi. Kuna nõudmised korresp.

vastu tunduvalt suurenesid (+820 tuh. kr.), siis antud krediitide ja nõudmiste üldsumma suurenes erapankadel 579 tuh. kr. ja koos garantiidega (+233 tuh. kr.) ning mitmesuguste deebitoridega 881 tuh. kr. Märgime, et korresp. arvete suurenemine toimus hoiu-iseloomuga väliskorresp. arvete alal ja garantiide kasv suuremas osas langes riikliste välistellimiste arvele (välisfirmade tagatis).

Tähts. ühispankadel jätkus laenude kasv ka juunis, ent aeglasemalt eelmisest kuust (+193 tuh. kr.). Ühtlasi suurenesid ka korrespondentidele antud krediidid (+80 tuh. kr.) ja krediitide üldsumma (+290 tuh. kr. ühes garantiidega). Võrreldes eelmise aastaga osutusid erapankade hoiused 6609 tuh. kr. kasvu ja laenuid 329 tuh. kr. kahanemist.

Laenude liikumise hindamisel tuleb võtta arvesse, et ajavahemikul 1. VII 1934 kuni 30. VI 1935 toimiti suuremaid kahtlaste laenude mahakirjutusi, mis mõjutas laenusummat suurel määral vähendavalt, samuti nagu põlumajanduslike laenude ümberlaenustaminegi.

Üldsummas vähenes võörkapital 331 tuh. kr. ja suurenesid antud krediidid (ühes garantiidega) 2398 tuh. kr.

Tähts ühispankades suurenesid hoiu (+6457 tuh. kr.) ja laenusumma (+2557 tuh. kr.) ning võörkapitali (+5756 tuh. kr.) ja antud krediitide (2879 tuh. kr. ühes garantiidega) üldsummad. Võörkapitali ülejääk läks peamiselt väärtpaberite ja kassareservi täiendamiseks.

Pankade arvetesels (1000 kr.) — Composite Statement of Accounts of Banks (in 1000 kr.)

	30. Juuni 1935	31. Mai 1935	30. Juuni 1934	Muutus — Change	
				Juuni 1935	Aasta jooksul During Year
ERAPANGAD — PRIVATE BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	40 704	39 768	34 035	+ 936	+ 6 609
Korresp. (pass.) — Balances with correspond. (credit)	11 290	11 374	12 359	— 84	— 1 069
Võlaarv. ja rediskont — Loans & rediscounts	8 870	10 103	14 741	— 1 239	— 5 871
Laenuid — Loans	55 031	55 272	55 360	— 241	— 329
Korresp. (akt.) — Balances with corresp. (debit)	2 652	1 832	2 863	+ 820	+ 289
Väärtpaberid — Securities	2 277	2 222	1 393	+ 55	+ 444
Kassareserv — Cash reserves	5 529	6 152	4 246	— 623	+ 1 283
Garantiid — Guarantees	6 799	6 666	4 765	+ 233	+ 2 034
TÄHTS. ÜHISPANGAD — PRINCIP. CO-OPER. BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	30 814	29 754	24 357	+ 1 060	+ 6 457
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	722	716	535	+ 6	+ 187
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	2 243	2 359	3 181	— 116	— 888
Laenuid — Loans	25 733	25 540	23 176	+ 193	+ 2 557
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	860	780	654	+ 80	+ 200
Väärtpaberid — Securities	2 082	1 959	1 435	+ 123	+ 647
Kassareservid — Cash reserves	6 605	5 770	4 082	— 835	+ 2 523
Garantiid — Guarantees	732	715	616	+ 17	+ 116

LAEVANDUS

TALLINNA SADAMA TEGEVUS JUUNIS 1935.

TALLINN HARBOUR IN JUNE, 1935.

Tallinna sadamasse saabus juunis välisveest 155 laeva 71 519 net. reg. tn., neist laaditult 96 laeva 47 568 net. reg. tn. Väljus 178 laeva, 85 537 net. reg. tn., neist laaditult 128 laeva 66 305 net. reg. tn. Võrreldes l.a. juuniga Tallinna sadama läbikäik on läinud tagasi 22,5%, sellest sissetulnud laevade tonnaži arvel 25,3% ja väljaläinud laevade ton-

naži arvel 20% võrra. Tagasimineku on toimunud peamiselt metsaekspordi vähenemise ja turistide laevade arvel. Laevade tonnažiit üldlähikäigust kuulus riikide järgi: Soomele 33,1%, Saksale 21,3%, Rootsil 7,3%. Teiste riikidega oli laevavahendus juunis nimetatuid märksa väiksem. Rahvuslike lippude järgi käis Tallinna sadamast läbi kõige enam

Soome lipu all sõitvaid laevu, nimelt tonnaazilt 34,1%, Saksa lipu all — 25,8%, Eesti — 25,7%, Briti 6,7%, Rootsi 2,6%, Poola — 1,9%, Läti — 1,3%, Taani — 1,4% ja Prantsuse lipu all — 0,5%.

Saabuvad laevad töid kaasa 6 045 reisijat ja 15 212 tn. mitmesugust kaupa. Laevadel väljus 6 002 reisijat ja 36 957 tn. kaupa.

Ranna sadamatest saabus Tallinna 369 laeva mahuga 19 639 net. reg. tn. Neist tuli 361 laeva mahuga 19 098 net. reg. tn., laaditult mitmesuguse kaubaga kogusummas 15 304 tn. Väljus 339 laeva mahuga 19 776 net. reg. tn, neist 70 laeva laaditult mahuga 7 564 net. reg. tn., võttes kaasa 1 706 tn. kaupa.

TEISTE SADAMATE TEGEVUS JUUNIS 1935.

ACTIVITIES OF OTHER HARBOURS IN JUNE, 1935.

Teiste sadamate välis- ja rannasõidu üldlääbikääk langes juunis 113 673 net. reg. tn. l. a. 116 128 net. reg. tn. vastu, mis annab tagasimineku 2,1%. Tagasimineku põhjused on lähemalt teadmata, kuid nähtavasti tegemist on siin, samuti kui Tallinnas, metsaveo vähenemisega. Laevade tonnaazist kuulus nende sadamate üldlääbikäägust 79 587 netto reg. tn. rannasõidu arvele, kaubaveoga 10 622 tn. ja välissõidu arvele 34 086 netto reg. tn., kaubaveoga 26 204 tn. Välissõidust Pärnule kuulus laevade tonnaazilt 13,2%. Suurema osatähtsuse rannasõidus omab Pärnu sadam nii laevasõidu kui kaubaveo läbikäägu poolest. Pärnust läbis arvuelt 168 laeva 25 693 net. reg. tn. ehk 22,6% üldlääbikäägust, l. a. 25 096 net. reg. tn. vastu

(+2,4%). Nii toimus rannasõidus tagasimineku väiksemate sadamate arvel. Rannasõidu kaubaveo läbikäägust Pärnule langeb 40,2%. Järgmisena omab kaubaveo alal Loksa sadam 10,5%, Narva-Jõesuu — 9,0% ja Kuressaare — 3,0%. Teised sadamad on nimetatuid märksa väiksema osatähtsusega.

Rannasõidus liikunud reisijate läbikääk tõusis k. a. juunis 19 363 reisijale. Reisijate liikluses omavad suurema osatähtsuse need sadamad, kust kajudu peetakse ühendust mandri ja saarte vahel. Üldisest reisijate läbikäägust omab Haapsalu sadam 16,7%, sellele järgneb Kuivastu 15,7%, Rohuküla 14,9%, Heltermaa 13,9% ja Kuressaare 11,4%. Teised sadamad ei oma reisijate liikluses nime-tamiväärset tähtsust.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG — BUTTER MARKET.

Möödunud nädalal jätkus võihindade paranemine Inglises kui ka Saksas. Eesti võihinnaks noteeriti Londonis 88—92 š (möödunud n. 84—86 š) ja Manchesteris 92—94 š (m. n. 90 š) cwt, seega paranes Eesti võihinna noteering Londonis ühe nädala jooksul kuni 5 š cwt ehk ligi 10 snt. kg kohta. Eksportõrde andmeil ei ole aga olnud sarnast suurt kõvenemist, mistõttu ka noteerimisel Inglisest saadav hind arvestati keskmiselt 2 š cwt kohta kõrgem kui eelmisel nädalal. Saksast saadav hind tõusis 94 Rmk-lt 100 Rmk-le ehk fob Tallinn 129 snt-lt 138,5 snt-le kg kohta. Vastavalt võihindade liikumisele ja väljaveetud võikoguste kujunemisele üksi-

kute turgude järgi noteeriti meie eksportvõi hinnaks 118 snt kg.

Või sissevedu Inglisse oli käesoleva aasta esimesel poolel 5 045 098 cwt, l. a. sama aja 5 360 368 cwt vastu. Seega vähenes või sissevedu aasta esimesel poolel 6% võrra. Seejuures või sissevedu impeeriumimaadest osutub 2% võrra suuremaks kui möödunud aastal ja moodustab osatähtsusest 63%, möödunud aasta 58% vastu. Sellest nähtub, et impeeriumimaad, s. o. peamiselt ookeanitagused maad, on suutnud võita inglise võiturul parema seisukoha kui möödunud aastal.

Või sisseveo vähenemine Inglisse vähen-das pakkumise pinget, mille tagajärjel hin-

TAHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. 11.	29/VII	15/VII	%	Juuli		English Nomenclature see No. 11.	29/VII	22/VII	%	Juuli	
	4/VIII	21/VII		1935	1934		4/VIII	28/VII		1935	1934
SUURMÜÜGIHINNAD Tallinnas börsikom. noteeringute järgi (kr. kv)											
Teravili, jahu ja kartul											
1. Rukis	12,13	12,63	-4,0	12,63	12,50	70. Searasv, sulatamata	60	60	0	58	85
2. Nisu	13,50	13,50	0	13,50	19,00	71. " sulatatud	75 ^a	75	0	74	113
3. Oder, õlle	—	—	—	—	—	72. Loomarasv, sulatamata	50	50	0	53	65
4. " sõdda	8,75	8,75	0	8,75	17,50	73. " sulatatud	65	65	0	64	78
5. Kaer, "	7,25	7,25	0	7,25	11,50	74. Heeringad, soolatud	50	50	0	50	50
6. Rukkijahu	13,53	14,33	-5,9	14,49	12,50	75. Käimed, värsked	16	8	+87,5	13	19
7. Rukkipüül	21,50	22,00	-2,3	22,00	21,28	76. Kõlud	—	—	—	—	—
8. Nisuipüül (kõrgem sort)	31,00	31,00	0	23,25	31,50	77. Riis	60	60	0	60	60
9. Kartulid, ekspordit	—	—	—	—	—	78. Mannad	38	38	0	38	50
10. " piirituse	—	—	—	—	—	79. Kartulijahu	30	30	0	30	30
11. " vabrikute	—	—	—	2,05	—	80. Suhkur	45	45	0	45	44
Piimasaadused ja kunstvõi											
12. Junst õvetsi (kg)	1,20	1,20	0	1,20	1,04	81. Sool	5	5	0	5	7
13. Margariin	0,65	0,65	0	0,65	0,68	82. Ristlikhein	4,3	4,9	-12,2	4,9	7,7
Koloniaalkaubad											
14. Suhkur	42,88	43,00	-0,4	43,19	42,91	83. Aasahein	3,7	3,4	+8,8	3,5	6,0
15. Sool, Vene	2,50	2,50	0	2,50	3,80	84. Põletispuud, kase (m ³)	476	476	0	476	528
16. " Saksa	2,50	2,50	0	2,50	3,65	85. " männi	282	282	0	282	352
17. " Inglise	2,50	2,50	0	2,50	—	86. Petrooleum (lt)	18	18	0	—	—
18. Riis, Burma II	45,00	45,00	0	45,00	43,75	PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.					
19. Tee, Or. Pek., Epsilon (kg)	5,75	5,75	0	5,75	7,05	Rukis — (kr. kv.)					
20. Kohv, Rio, Santos jne.	4,68	4,68	0	4,68	6,35	87. Hamburg (La Plata)	6,45	6,36	+1,4	6,47	—
21. Heering., S. Mattias (tunn)	35,00	35,00	0	35,00	39,25	88. Chicago	6,59	6,63	-0,6	6,53	9,52
22. " Mattias "	39,50	39,50	0	39,50	43,25	89. Winnipeg	5,71	5,75	-0,7	5,28	7,99
Ehitusmaterjal						Nisu — (kr. kv.)					
23. Telliskivid (1000 tk.)	34,00	34,00	0	34,00	34,50	90. Hamburg (Manitoba I)	13,46	12,71	+5,9	12,63	—
24. Tsement (tunn) ¹⁾	6,45	6,45	0	6,45	—	91. Liverpool	—	9,87	—	9,82	10,11
25. Lubi	—	—	—	—	3,44	92. Chicago	12,36	11,69	+5,7	11,30	12,38
26. Teinvalge (kg)	0,47	0,47	0	0,47	0,53	93. Winnipeg	11,39	11,05	+3,1	10,36	10,70
27. Ooker "	0,22	0,22	0	0,22	0,23	Mais — (kr. kv.)					
28. Värvnis "	66,50	66,50	0	66,50	70,00	94. Tallinn	—	—	—	—	—
Metallid						Chicago					
29. Raud, sordi	14,00	14,00	0	14,00	—	95. Chicago	11,98	12,13	-1,2	11,89	8,36
30. Teras, vedru	25,00	25,00	0	25,00	25,00	Või. (snt. kg)					
31. Inglise	495,00	495,00	+2,1	495,00	495,00	96. Tallinn	118	113	+4,4	109	67
32. Seatina	36,60	36,00	+4,8	35,00	33,00	97. Kindlustatud hind	120	120	0	120	110
33. Vaskplekk, punane	180,00	180,00	0	180,00	180,00	Londonis.					
34. " valge	150,00	150,00	0	150,00	148,00	98. Taani	196	193	+1,6	181	158
35. Teinplekk	67,50	67,50	0	67,50	67,50	99. Eesti	—	154	—	149	114
Kiide ja nahk						100. Läti					
36. Puuvillaneriie, bjas (mtr)	0,56	0,56	0	0,56	0,56	101. Leedu	157	151	+4,0	196	114
37. " mittel "	0,42	0,42	0	0,42	0,42	102. U-Meremaa	174	169	+3,0	162	137
38. Tallanahk, Eesti nah. (kg)	2,03	2,03	0	2,03	2,19	Manchesteris.					
39. " Am. nah. I s. "	2,38	2,38	0	2,38	2,40	103. Taani	—	196	—	186	—
Küttenained, õlid jne.						104. Eesti					
40. Kivistisi, aur, Newcastle	2,55	2,55	0	2,55	3,40	105. Läti	166	162	+2,5	155	126
41. " sepa	2,75	2,75	0	2,75	3,85	106. Soome	166	182	+2,5	155	—
42. Põlevkivi, I-a s.	0,80	0,80	0	0,80	0,86	107. Rootsi	192	185	+3,8	177	143
43. Turvas	0,82	0,83	0	0,83	0,83	Berliinis.					
44. Põlevkiviõli	4,60	4,60	0	4,60	5,25	108. Saksa margivõi	378	378	0	373	350
45. Nafta, Ameerika ja Poola	10,00	10,00	0	10,00	10,50	109. Peen meiereivõi	364	364	0	364	341
46. Petrooleum, Vene ja Am.	10,75	10,75	0	10,75	12,25	110. Meiereivõi	353	353	0	353	330
47. Bens., R-põlevk. segab. (lt)	0,26	0,26	0	0,26	0,27	111. Kopenhaagenis. — Taani	150	146	+2,7	137	112
48. " välismaa, I sort "	0,28	0,28	0	0,28	0,29	Peekon. (snt. kg)					
VÄIKEMÜÜGIHINNAD Tallinnas (snt. kg.)						112. Tallinn 60 — 72 kg I s.					
49. Rukis	—	—	—	—	—	65 ^a)	65 ^a)	0	61,5	72	
50. Nisu	—	—	—	—	—	113. " { 55,5—59,5 " " " }	60 ^a)	60 ^a)	0	56,5	68
51. Oder	—	—	—	—	15,0	114. " { 72,5—75,0 " " " }	56 ^a)	56 ^a)	0	52,5	63
52. Kaer	9,5	9,5	0	9,4	10,4	Londonis (kõrgem not.)					
53. Rukkijahu	13,4	14,0	-4,3	14,4	13,0	115. Taani	166	166	0	170	154
54. Sepikujahu	18,5	18,5	0	18,5	22,5	116. Eesti	150	150	0	162	143
55. Kartulid	5,5 ^a)	3,5	0	3,5	2,9	117. Läti	148	148	0	160	141
56. I valiku piim	8	8	0	8	8	118. Leedu	—	150	—	162	143
57. Lanavõi	185	185	0	185	125	119. Rootsi	160	160	0	164	148
58. Kõõgivõi	110	110	0	110	114	120. Iiri	171	171	0	169	156
59. Koor, röösk (liter)	85	85	0	89	90	121. Poola	146	146	0	148	139
60. " hapu	85	85	0	90	90	Lina — Võru-Paisari.					
61. Kanamunad (paar)	8	7	+14,3	7	8	122. Ristna (R)	125	135	-7,4	125	96
62. Sealiha, keedulihha	50	50	0	49	60	123. Hoffsdreiband (HD)	116	128	-7,9	116	88
63. " praeliha	60	60	0	52	69	124. Dreiband (D)	107	117	-8,5	107	80
64. Loomaliha, supliha	45	45	0	50	34	125. Ordin-dreiband (OD)	96	108	-9,4	96	71
65. " praeliha	50	50	0	58	53	126. L. ordin. dreib. (LOD)	85	95	-10,5	85	63
66. Vasikalihha, esim. veer.	40	40	0	39	41	127. Takuprakk (H)	78	88	-12,1	73	51
67. " tag.	55	55	0	53	48	Mujal Eesti.					
68. Lambaliha, esim. veer.	55	55	0	51	56	128. Ristna (R)	123	133	-7,5	123	93
69. " tag.	60	60	0	58	60	129. Hoffsdreiband (HD)	114	124	-8,1	114	85
						130. Dreiband (D)	106	115	-8,7	105	77
						131. Ordin. dreiband (OD)	94	104	-9,6	94	68
						132. L. ordin. dreib. (LOD)	88	98	-10,8	88	60
						133. Takuprakk (H)	71	81	-12,3	71	48

¹⁾ fr. Rakvere; ²⁾ 5./VIII — 11./VIII; ³⁾ 29./VII — 4./VIII; ⁴⁾ 24./VI — 30./VI; ⁵⁾ 22./VII — 28./VII. ⁶⁾ Värsked.

dade liikumine paranemise suunas oli võimalik. Kuivõrd võituru seisukorra paranemine käesoleval aastal on leidnud aset, võime panna hästi tähele meie võihinna liikumisest. Nii noteeriti möödunud aastal augusti alul meie võihind Manchesteris 78—80 š cwt ning käesoleval aastal 92—94 š cwt.

Seega on käesoleval aastal meie võihind 17% kõrgem kui möödunud aasta augusti alul.

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Saksa 2078 tünni ja Inglisse 4733,5 tünni.

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturg on endiselt stabiilne. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering püsib juba kuu aega 84 š tsentner. Samal ajal on suudetud hoida ka peekonsigade noteeringut kuu aega endisel tasemel, s. o. kõrgema sordi eest 65 snt kg.

Praegune hinnatase on keskmiselt 10 snt ehk 20% võrra kõrgem kui aasta esimesel poolel, mil noteeriti keskmiselt 55 snt kg esimese sordi eest. Kuid võrreldes 1. a. hindadega praegune hind on 10—15% madalam.

Augusti jooksul peekonsigade noteering jääb arvatavasti püsima senisele tasemele ehk võib koguni veel vähe tõusta.

Käesoleval nädalal maksavad eksportpamajad peekonsigade eest endiselt:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg	65	60	54	
55,5—60,5 „	60	56	50	Sise-
72,5—75 „	60	56	50	turu
75,5—80 „	56	52	49	hinnad

Möödunud nädalal tõusis tapetud sigade arv, seoses elussigade üleandmisega N.-Venele, 2001 seale 1778 sea vastu eelmisel nädalal.

Möödunud nädalal saadeti N.-Venesse 892

nuumatud elussiga. Kogusummas on seni antud üle 1106 siga, mis moodustab 75% sõlmitud lepingust. Praegune leping täidetakse arvatavasti juba jooksval nädalal.

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalaks:		1985. a. 1. I kuni 4. VIII	1984. a. 1. I kuni 5. VIII	1983. a. 1. I kuni 6. VIII
	20./VII— 4./VIII 1985	22./VII— 28./VII 1985			
VÕI (tonni)					
<i>Butter (tons)</i>	806,4	347,1	5883,7	5665,2	5033,6
Sellest:					
Saksa	111,0	103,1	2071,4	1506,5	2085,0
Inglisse	105,3	230,1	3615,6	3937,9	2589,6
Belgiaesse	—	—	39,7	12,1	160,4
Soome	—	—	—	2,1	20,0
MUNAD					
(tuh. tk.) —					
<i>Eggs (1000)</i>	1193	838	26414	19026	82,0
Sellest:					
Inglisse	873	567	18405	13313	4380
Saksa	323	321	3954	3267	—
PEEKON					
(tonni) —					
<i>Bacon (tons)</i>	49,4	—	1329,7	1560,1	1803,7
LINA (tonni)					
<i>Flax (tons)</i>	23,5	32,0	4043,7	2777,6	2462,5
Sellest:					
Inglisse	20,8	—	2880,1	2008,7	1647,7
Belgiaesse	—	—	70,3	121,6	679,7
Soome	—	—	134,9	99,1	62,9
Saksa	5,7	32,0	348,7	496,7	11,4
Prantsusse	—	—	10,3	60,5	50,2

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — CATTLE AND MEAT MARKET.

Veiseliha väljaveovõimaluste katkemisega alates augusti kuuga märgiti noorte pullide ja lehmade hinnas kaunis tugevat nõrgenemist. Nii nõrgenes pulliliha hind 2—3 snt kg ja praegu maksub nuumpullide liha 30—35 snt, keskmiste 28—32 snt ja lahjade pullide liha 25—28 snt kg. Samas hinnas on ka mullikalaha. Hästi nuumatud lehmade ja härgade liha maksus 35—40 snt, keskmise väärtusega 28—32 ja lahjade 17—25 snt kg. Nõudmine veiseliha järgi väheidane. Eluskaalu alusel tuleks nuumveistest nõuda 23—25 snt, keskmistest 20—22 snt ja lahjadest

15—18 snt kg. Hinnad üldiselt palju ei tohiks nõrgeneda.

Vasikaid turul keskmiselt. Nuumvasikate hinnad kõvenesid, kuna nõrgemate sortide nõudmise vähesuse tõttu hinnad lõdvenesid. Nuumvasikate liha maksus 44—50 snt, keskm. 32—41 snt ja lahjade 25—30 snt kg. Eluskaalu alusel turustatakse praegu enamikus nuumvasikaid ja nende hinnaks on 37—40 snt kg. Nõrgemad sordid 20—28 snt kg. Hinnad püsivad.

Lambaliha tarvitamises on märgata elavnemist. Siseturul hää lihakvaliteediga lam-

balaha maksus 40—48 snt, lahjade ja praak-lammaste liha hind 26—35 snt kg. Eksport-lammaste hinnaks tapakaalu alusel turustades noteeriti 70—75 snt kg ja eluskaalu hinnaks franko saatejaam 27—32 snt kg. Linnade lödvenemiseks põhjusi näha ette ei ole.

Sealihahinnad pakkumise suurenemise tõttu lödvenesid. Nii maksusid pörsad 50—65 snt kg, noored sead 44—45 snt, lihasead 37—41 snt ja rasvasead 36—41 snt. Turustades tapetud sigu ilma pea ja jalgadeta, maksus liha 2—3 snt kg enam. Eluskaalu alusel turustades maksavad eksporttapamajad rasvasigadest vastuvõtu kohtades 36 snt kg. Sea hinnast arvatakse maha kr 1,50 seakasvatamise edendamise maksu ja 50 snt raudteeveo kindlustustasu, seega kr 2.—, mis ühe kg eluskaalu kohta keskmiselt 1 snt suurematel sigadel ja 1,5 snt väiksematel. Eeltoodu põhjal tuleks talupidajail ka ülesostjalt nõuda 34—35 snt stgade eluskaalu kg-st. Eeloleva nädala kohta sealaha hinnad selgusetu.

Lihahinnad teiste linnade turgudel (snt kg).

	Sealiha	Veiseliha	Vasikalaha	Lambaliha
Tartu	35—42	20—35	18—30	30—40
Viljandi	34—42	30—35	30—32	35—40
Pärnu	36—40	28—32	28—32	35—43
Valga	37—40	30—40	18—25	30—40
Võru	38—40	30—40	25—30	40—45
Narva	42—46	43—44	40—45	50—60
Rakvere	38—42	25—42	20—35	38—43
Haapsalu	36—40	42—48	35—40	40—45

Nahkade hinnad. Veisenahad — toored soolamata 67—69 snt kg, toored soolatud 73—79 snt kg, kuivatatud 80—85 snt kg.

Vasikannahad Kkr 3,60—3,90 tükk. Vasikanahk, mis toorelt kaalus üle 3,5 kg Kr 1,20 kg.

Lambannahad, keskmiselt Kr 2,50—2,60 tükk.

Hobusenahad Kr 7—11 tükk.

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Kanamunade hinnad Inglises liiguvad aastas pideva korrapärasusega. Väheneva toodangu tõttu kanakasvatajates maades langeb pakkumise pinge aasta teisel poolel munaturul ning kanamunade hindade liikumine võtab üldiselt tõusva tendentsi. Nii ka möödunud nädalal võisime panna tähele kanamunade hindade kõvenemist inglise munaturul edasi.

Käesoleva aasta esimese poole maailmaturu munakaubandus püsis enam-vähem eelmise aasta tasemel. Ühed importmaad on kanamunade sissevedu vähe suurendanud, kuna teised on võtnud vastu väiksemaid koguseid. Kuigi möödunud aasta lõpul inglise kui ka Saksa ajakirjanduses võis panna tähele usutavaid andmeid kanamunade sisseveo piiramisest Inglises 1934. a. tasemele, ei näi olukord olevat kujunenud vastavalt toodud oletustele. Käesoleva aasta esimese kuue kuu vältel on mune veetud Inglisse 8 973 695 s.-sada (1 s.-s. = 120 tk.) möödunud aasta sama aja 8 809 142 s.-s. vastu. Seega suurenes kanamunade sissevedu Inglisse aasta esimesel poolel 2% võrra. Seejuures mõningad

tootjad maad on munade sissevedu Inglisse suurendanud õige tunduvalt, kuna teised on olnud sunnitud tõmbuma tagasi. Nii on näiteks Hollandi, kes asub sissevedajatest riikidest peale Taani teisel kohal, suurendanud munade sissevedu aasta esimesel poolel Inglisse ligi neli korda ja Belgia üle kahe korra. Viimaseil Saksa ajakirjanduse andmeil ei saa Hollandi 1. aug. alates vedada mune Inglisse rohkem kui möödunud aastal. Kui nimetatud andmed osutuvad tõeks, siis võime loota munahindade kõvenemise jätkamist enam kui see sesoonselt võib sündida. — Kuigi kanamunade sissevedu Inglisse on suurem kui möödunud aastal, on hinnad siiski püsinud üle möödunud aasta taseme. Nii on aasta esimesel poolel sisseveetud munakoguse väärtus 10% üle möödunud aasta taseme. Keskmise turuhind Londonis oli juuli lõpul 5,5% kõrgem kui möödunud aastal samal ajal.

Kanamunade sissevedu Saksa käesoleva aasta esimesel poolel näitas vähenemist, võrreldes eelmise aasta sama ajaga. Nii veeti käesoleval aastal, s. o. kuue esimese kuu vältel mune Saksa 304 678 kv, möödunud aasta

sama aja 398 522 kv vastu. Seega vähenes kanamunade sissevedu Saksa 23,5% võrra. Väärtuse järgi on sissevedu vähenenud 26% võrra, mis näitab, et Saksa on saanud mune välisturult vähe odavamalt kui möödunud aastal. — Kuna kanamunade sissevedu Saksa on läinud tunduvalt tagasi, on hindade tase kõvenenud näit. juuli lõpul 33% võrra võrreldes eelmise aastaga. Pea samase munahindade kõvenemise saame ka, kui võrdleme sõjaeelseid (1913. a.) munahindu käesoleva aasta juuli viimaste hindadega.

Vastavalt munahindade liikumisele välis-turgudel noteeriti meil eksportmunade hinnaaks Kr. 0.60 kg franko kogumispunkt. See-ga maksavad eksportörid tootjatele:

50 gr. raskustest munadest	Kr. 0.30	kümme
55 " " " "	0.33	"
60 " " " "	0.36	"

Siseturumunad noteeriti alla 50 gr. ras-keed Kr. 0.26 kümme ja üle 50 gr. — Kr. 0.30 kümme. Siseturul püsisid kanamunade hin-nad eelmise nädala tasemel.

AEDVILJATURG — VEGETABLE MARKET.

Möödunud nädala lõpul ja käesoleva nä-dala alul kujunes marjaturul peamiseks müügiartikliks vaarikas. Nende pakkumine oli Tallinna turul niivõrd suur, et hinnad langesid madalamale, kui nad on olnud ku-nagi varem. Käesoleva nädala alul müüdi vaarikaid Tallinna turul 15 snt ltr. Kõige ilusamatest ja kõige suurematest vaarika-dest maksti üksikmüügil vaevalt veel 20 snt. Aia- ja metsamaasikate hinnad aga kerkisid 30—35 snt lt.

Punasesõstra hind langes möödunud nä-dala keskel 5 snt lt. ja kerkis käesoleva nädala alul uuesti 8—10 snt lt. Sama hinnatõusu näitas ka mustsõstar, mida müüdi 25 snt lt. Mustikaid müüdi 12—14 snt lt., eelmise nädala 10 snt vastu.

Keeduviljaturul kujunesid peamiseks

müügiartikliks kurgid. Esmaspäeval ilmus peenrakurke turule juba suuremal arvul ja nende hind langes järsku. Väiksemaid Pet-serimaa kurke müüdi esmaspäeval juba 1—1,5 snt, suuremaid aga 3—4 snt tükk. Kur-gi hindade langemist on loota veelgi lähe-mal ajal, kuna neid müüdist peale hakkab ilmuma turule suuremal arvul. Eriliselt suurt hindade langust pole siiski loota, sest Petserimaalt tuleb k. a. kurke turule palju vähem, kui eelmistel aastatel.

Muu keeduvilja hinnad püsisid enam-vähem eelmise nädala tasemel, kusjuures värske sibula, tomati, samuti ka kapsaste hind näitas vähe tõusu.

Vaarikate hinnas on loota väikest tõusu lähemal ajal.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

INGLISE MAJANDUS 1935. a. II VEERANDIL.

ECONOMIC CONDITIONS IN ENGLAND DURING II QUARTER, 1935.

Juba pikemat aega Briti majanduselus avalduv paranemine kestis edasi ka k. a. tei-sel veerandil ja nagu mitmesugustest arvu-dest näha, isegi suurema hooga kui ühelgi veerandil 1933. aastast peale. Tööstuses näi-tas tegevus võrdlemisi kiiret tõusu ja töötute arv langes juuni lõpuks 2.000.110 peale, mis on madalaimaks arvuks 1930. a. saadik. Sa-

mal ajal näitasid tööstuse tulud tunduvat tõusu ja laenuid tööstusele ning ka hoiusum-mad suurenesid. Väliskaubanduses kestab paranemine edasi ja kõnesoleval veerandil vastuvõetud eelarves võidi teha jällegi vas-tutulekuid maksumaksjatele ja ametnike pal-gad tõsteti täies ulatuses kriisieelsele tase-mele.

Kaubandus. Väliskaubanduse arengut iseloomustavad järgmised and-

med:

<i>Foreign Trade (in Mill. £).</i>			
Poolaasta —	Sissevedu	Väljavedu	Reeksport.
<i>Halfyear:</i>	<i>Imports</i>	<i>Exports</i>	<i>Re-exports.</i>
I — 1935	359,4	206,5	28,8
II — 1934	370,1	206,4	22,3
I — „	362,2	189,7	29,0
II — 1933	354,7	192,6	23,9
I — „	320,3	175,3	25,2
II — 1932	340,6	178,0	21,7
I — „	361,1	187,0	29,3

Eriolist tähelepanu on viimasel ajal äratanud kaubavahetuse kasvamine n. n. sterling-grupi maadega, eriti Skandinaavia riikidega. Briti import Skandinaaviast ühes Soomega püsis küll 1934. a. võrreldes 1932. a. endisel tasemel — ca 75 milj. £, kuid väljavedu nendesse maadesse tõusis samal ajal £ 26.500.000 pealt £ 34.500.000 peale. Eriti suurt tõusu näitas väljavedu Soome ja Taani. Kui võtta arvesse asjaolu, et Briti kogu väljaveo suurenemisest 1932—34. a. £ 11.500.000 suuruses langes Skandinaavia riikidele ühes Soomega £ 8.000.000, siis näitab see küllalt selgesti, kui tähtsat osa need riigid etendavad Briti majanduselul ja võiks ühtlasi lisada juurde, kui suured huvid Britil on Baktikumis. Nimetatud tagajärjed saavutati arusaadavalt ainult sõlmitud kaubanduslepingute tõttu.

Sisekaubanduse väljavaateid loetakse parimateks majandusliku paranemise algusest peale.

Tööstus. Mitmesugused andmed näitavad, et Briti tööstuses elavnemine kestis edasi. See on tingitud suurel määral elavnemisest ehitustööstuses, terase- ja rauatööstuses ning masina- ja mitmesugustes tähtsamates sisseseadude tööstusettevõtetes.

Tööstuse tulud on tõusnud juba umbes 1928-29. a. tasemele, kuigi selline tagajärg saavutati suurema kapitali pealt kui nimetatud varematal aastatel.

Et tööstuse tulud näitavad nii häid tagajärgi, on suurel määral seletatav seega, et Briti tagasiläänud eksporttööstuse asemele on

tekinud suur hulk uusi ettevõtteid siseturu varustamiseks.

Rahandus. Kuna Briti väliskaubandus näib *Finances.* tab kogu aeg paranemist, tööstuse tegevus näitab suurenemist ja tulud tõusevad, maksubilanss on korras, hoiumad näitavad tõusu, töötute arv vähenemist ja 1935/36. a. eelarve koostamisel jällegi võidi võtta ette maksukergendusi ning ametnike palgad viidi täies ulatuses tagasi kriisielesele tasemele, siis loomulikult pole siin olemas sarnaseid muresid, nagu paljudes teistes riikides.

Viimase veerandi kestel on sagedasti arutatud raha stabiliseerimise küsimust. Tuuakse esile, et edaspidi areng majanduselul peab muutuma aeglasemaks, kuna juba suurel määral on kasutatud arenemisvõimalusi siseturul. Ja kui maailmaturul seisukord ei parane, siis peab möödapääsematult pikapeale ka Briti eksporttööstus jääma kiratsema pikemaks ajaks ning töötute küsimuse soodsaks lahendamiseks poleks seega väljavaateid. Saadakse aru, et ilma stabiilsete olude loomiseta ei saa areneda kaubavahetus välismaadega. Prantslased sooviksid nüüd hea meelega näha rahade stabiliseerimist ning ka Ühendriikides on väljaveatut selleks soodsamad kui varem. Üldine arvamine kaldub sinna, et ei tohi astuda mingit mõtlematut sammu ja riskeerida anda käest seda kaunis soodsat seisukorda, mis suurte pingutustega on loodud. Osa asjatundjaid on arvamisel, et siseturul pole veel kaugeltki kõik võimalused kasutatud, ning kui Prantsuse, Helveetsia ja Hollandi tahavad stabiliseerimist, siis ei takista neid miski tulemast sterlingi tasemele. Eriti rõhutatakse aga seda, et praegune olukord on soodus ja keegi ei või teada ette, mida stabiliseerimine tooks. Seega ei saaks Inglise mitte minna kaasa kohe mingi lõpliku stabiliseerimisega.

Muuseas tuleb võtta arvesse ka asjaolu, et Londoni, New York'i ja Pariisi vahel ka edaspidi jätkuks võistlus selle ümber, kes meist suudab endale kindlustada esimese koha, s. o. jääda maailma rahanduskeskuseks, mis, nagu kuulda, tähendab võitlust umbes 400 milj. dollarile ulatuvate sissetulekute pärast aastast.

PANGATÄHTEDE RAHARINGVOOLUST KÕRVALDAMISE PROBLEEM.*)

THE PROBLEM OF BANK NOTE HOARDING.

Pangatähtede ringvoolust kõrvaldamise ulatuse kohta üksikuis riges Berliini Vääringu-instituut („Währungs-Institut“) on teostanud hiljuti eriuurimuse. Üldiselt raha kõrvaldamine ringvoolust — see idamaine ja kapitalismieelsele majandussüsteemidele omane varakogumismeetod, mis pidi kaduma käsikäes panganduse organisatsioonilise arenguga (nagu sellele vaadati ennem), osutub nüüd kõigi riikide rahandusküsimuste sarjas üheks tähtsamaist probleemest. Kuna raha kõrvaldamine ringvoolust enne maailmasõda toimus peamiselt idamail ja piirdus peamiselt kuld- ja hõbemüntide ringvoolust kõrvaldamisega, kannab see viimasel ajal vääringukriiside ja korratuste mõjutusel ses valdkonnas hoopis erinevat iseloomu. Raha ringvoolust kõrvaldamise tendents laieneb nüüd ka pangatähtede ringvoolust kõrvaldamise suunas, milline nähtus omab suure ulatuse majanduslikult kõrgelt arenenud Euroopa riikides ja P.-Am. Ühendriikides. Sealjuures sellest võtavad osa jõukad ringkonnad, keda majandusküsimus ei saa pidada vähikuiuks. Raha kõrvaldamisest ringvoolust just jõukamate ringkondade poolt räägib asjaolu, et ringvoolust kõrvaldatakse just suuremaid pangatähti, peamiselt 500- ja 1000-seid kupüüre.

Pangatähtede kõrvaldamine ringvoolust on võtnud eriti laia ulatuse Prantsuses, kus ringvoolust kõrvaldatud pangatähti hinnatakse 30 miljardile fr-le ehk ümmarguselt $\frac{1}{3}$ -le liikvelelastud pangatähtede kogusumast. Peale selle on Prantsuses kõrvaldatud ringkäigust ligi 10 miljardi väärtuses kulda. Nii, võrreldes 1928. a., liikvelelastud 500- ja 1000-frangiste kupüüride kogusumma tõusis 1934. a. lõpuks 33,78 miljardilt fr. 54,71 miljardile fr-le ehk 62%. Liikvelelastud 1000-frangiste kupüüride kogusumma tõusis samal ajal 29,65 miljardilt fr. 47,26 miljardile fr.

ehk 59%. Kuid liikvelelastud väiksemate kupüüride kogusumma jäi samal ajal peagu muutmatuks.

Belgias liikvelelastud 1000- ja 10 000-frangiste kupüüride kogusumma on tõusnud, võrreldes 1928. a., 1934. a. lõpuks 5,91 miljardilt fr. 9,22 miljardile fr. ehk 87%; arvates kaasa 500-frangised kupüürid, ulatub tõus koguni 97% -le. Kuid väiksemates kupüürides liikvelelastud pangatähtede ja vahetusraha kogusumma on Belgias, samuti kui Prantsuses, kõikunud üsna vähe. Nii pangatähtede kõrvaldamine ringvoolust kahes mainitud maas on võtnud suure ulatuse sellele vaatamata, et sel ajal valitsenud deflatsiooni tendentsi mõjutusel liikvelelastud pangatähtede kogusumma oleks pidanud kujunema raharingvoolu tegeliku käibe kohaselt.

Helveetsias liikvelelastud pangatähtede ringvool tõusis haripunkti 1932. a., kusjuures 1000-frangiste kupüüride ringvool tõusis 330% võrra. Arvates aga kaasa 500-frangised pangatähted, mille juures Belgias liikvelelastud pangatähtede ringvoolu tõus oli suhteliselt kõrgem (97% pro 87%), Helveetsias aga, vastuoksa, osutus samal ajal pangatähtede tõus suuremates kupüürides suhteliselt madalamaks, nimelt võrdseks 253% pro 330%. See nähtavasti annab tõenduse asjaolule, et finantskriisimustes kompetentsed ringkonnad võtavad suures ulatuses osa pangatähtede kõrvaldamisest ringvoolust.

Kui arvata, et rahamärkide tegelik vajadus Prantsuse, Belgia ja Helveetsia raharingvoolus jäi alates 1928. a. püsivaks (kuigi tihes majandushiku surutisega ja sellest tingitud majandusliku ringkäigu koondumisega ka raharingvoolu tegelik käibe pidi ilmselt vähenema), võib neis kolmes riigis viimasel 6 aastal ringvoolust kõrvaldatud pangatähti hinnata ligikaudu 6,75 miljardile eesti kr.

Hollandis liikvelelastud pangatähted tõusid haripunkti samuti 1932. a. Siin, samuti kui Helveetsias, pangatähtede ringvoolust kõrvaldamise tendents oli tingitud rahvusvahelisest mõjutisist. Liikvelelastud kõigi pangatähtede 25%-lise tõusu juures, kupüürid ä 1000 kuldnat tõusid 1928—32. a.

*) Pangatähtede raharingvoolust kõrvaldamise all on järgnevas käsitluses mõeldud seda, mis saksakeelse terminoloogia järgi tuntakse „Theusarierung“i, „Notenhortung“i ja „Notenhamster“i ning ingliskeelse terminoloogia järgi „Hoarding“i all. Sellele vastav eestikeelne oskussõna seni puudub.

90%, ületades veel 1934. a. märtsi lõpul 1928. a. seisuga 66% võrra. Sealjuures aga pangatähtede ringvool kupiitrides ä 100 kuldnat tõusis 1928—32. a. 20% ja kupiitrides ä 10 kuldnat vaid 15%.

Eriti näitlikult avaldus side rahanduse valdkonnas valitseva usalduse puudumise ja rahamärkide ringvoolust kõrvaldamise vahel P.-A.m. Ühendriikides. Juba 1930. a. sügisel kupiitrides üle 5 dollari liikvelelastud pangatähtede tõus osutas rahamärkide ringvoolust kõrvaldamise tendentsile. Liikvelelastud pangatähtede tõus oli tunduvalt suurem kupiitride suhtes ä 50 dollarit ja üle. Eriti suur oli see tõus 1931. a. 1932. a. veebruaril algusest maini toimunud teatud rahunemine. 1933. a. algul majanduslikud raskused kutsusid uuesti välja liikvelelastud pangatähtede tõusu kõrgis kupiitrides, kogusummas 900 milj. dollari võrra. Pankade kriisile järgnenud kuul, s. o. 1933. a. märtsi keskelt kuni augustini, liikvelelastud pangatähtede summa langes 2 miljardi dollari võrra. Pangatähtede ringvoolu langus ulatus sel ajavahemikus kupiitride suhtes üle 50 dollari 26% -le, kup. 20 dollari 11% ja väiksemate kupiitride suhtes — 3%. Liikvelelastud pangatähtede vähenemine kupiitrides ä 50 dollarit ja üle kestis kuni 1. a. septembrini. Samal ajal väiksemate kupiitride ringvool tõusis, mis oli nähtavasti põhjustatud jaekaubanduses aset leidnud elavnemisest. Suurte kupiitride ringvool oli siiski 1934. a. septembri lõpul 600 milj. dollari võrra suurem võrreldes 1930. a. oktoobriga ja 1935. a. märtsi lõpus veel 23 milj. dollari võrra suurem võrreldes 1. a. septembri lõpuga.

Inglise kohta on raskem saada ülevaadet sel küsimuses. Üldine raharingvool saavutas Inglise madalseisu 1930. a. ja ületas 1934. a. 1928. a. taset vaid 5% võrra. Kuna Inglise, vastuoksa ülalmainitud maadele, raharingvool on tõusnud peamiselt väiksemates kupiitrides, siis ka raharingvoolu tõus suuremates kupiitrides tuleb panna osalt naela devalveerimisele järgnenud majandusliku tõusu arvele. Järgnevalt vaid osaliselt võib raharingvoolu tõusu suuremates kupiitrides panna ka nende ringvoolust kõrvaldamise arvele nii Inglise eneses kui välismaal. Peab

ühtlasi võtma arvesse, et Inglise on täieline tšekisüsteemi maa, kus suuremad arveõiendused toimuvad peamiselt tšekkidega.

Saksas pangatähted suuremates kupiitrides (üle 50 RM) moodustavad üldisest raharingvoolust summaliselt vaid ca 20% ja ei etenda seega raharingvoolus sellist osa kui teistes mainitud mais, peale Inglise, kus arveõienduses, nagu mainitud, tähtsat osa etendavad tšekid.

Saksas tõusis raharingvool 1931. a., mil tekkis rahanduskriis. Liikvelelastud pangatähtede arv kupiitrides ä 1000 RM tõusis 1931. a., võrreldes 1930. a. lõpuga 58%. Juba 1932. a. liikvelelastud pangatähtede arv langes kõigi kupiitride suhtes, peale vaid kupiitride ä 1000 RM, millised langesid alla 1929. a. ca 33% võrra alles 1934. a. Vahepeal nende arv ületas 1929. a. taset ca 12%. Pangatähtede ringvool väiksemates kupiitrides (kuni 50 RM), arvatud kaasa vahetusraha, näitas 1933. a. algusest tõusu. Üldine rahamärkide ringvool oli 1934. a. lõpul ca 10% võrra alla taset 1929. a. lõpuks.

Üldist raharingvoolu liikumist Saksas iseloomustavad järgmised andmed (arvud miljardides RM aasta lõpuks):

1929	6,42	1932	5,65
1931	6,68	1934	5,98

Itaalias ilmneb kõigi viimase 6 aasta jooksul üldise raharingvoolu ja liikvelelastud pangatähtede vähenemine kõigi kupiitride suhtes. Ainult vahetusraha ringvool on 1928. a. 1934. a. suurenenud umbes 12%, kuna üldine raharingvool on samal ajal langenud oluliselt 20% võrra. Kas tõendab see, et ka Itaalias on olemas ringvoolust rahamärkide kõrvaldamise tendents, on raske ütelda. Kuid hiljuti antud dekreedid, mis rahatrahvide ja karistuse ähvardusel keelavad hõbemüntide ringvoolust kõrvaldamise, osutavad asjaolule, et ka Itaalia ei ole vaba rahamärkide kõrvaldamise tendentsist. Üldiselt oleks mõistetavam ennem kulla kui pangatähtede ringvoolust kõrvaldamine, eriti rahvaste juures, nagu prantslased, belglased, sakslased ja itaallased, kes lähemas minevikus raha väärtuse languse tagajärjel on saanud kahju, kuigi just majanduskriisi aastail kuld on raskesti saadaval.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME. Soome väliskaubandus 1935. a. esimesel poolaastal. *Finnish Foreign Trade in the First Half of 1935.*

Soome k. a. I poolaasta väliskaubanduse bilanss on passiivne. Sissevedu oli selle aasta esimesel poolel 2 403,1 milj. ja väljavedu 2 374,7 milj. mrk., seega passiivsus 28,4 milj. mrk. Eelmisel aastal oli samal ajal sissevedu 2 187,1 milj. ja väljavedu 2 367,8 milj. Nii on väljavedu peaaegu endine, sissevedu on aga tõusnud üle 200 milj. mrk. Soome ajakirjandus ei ole aga sellepärast rahutu, pidades selle põhjuseks piüüdu teostada väliskaubanduses vastastikkuse põhimõtet. Nii oli sissevedu Inglise 602 milj. mrk., s. o. 111 milj. mrk. võrra suurem mullusest, et hoida Ing-

lise turgu. Sissevedu Saksast ulatub 473 milj. mrk, kuna väljavedu Saksa ulatub vaid 229,1 milj. mrk. Seevastu on aga tunduvalt parandatud senist passiivsust Rootsiga, kuhu väljavedu oli 127,1 milj. eelmise aasta 69,6 milj. mrk. vastu.

Sissevedu on kasvanud peamiselt toorainete, poolvalmissaaduste ja masinate arvel; vähenenud on vilja ja jõutoidu sissevedu.

Soome ajakirjandus avaldab lootust, et väliskaubanduse aastabilanss võib kujuneda siiski aktiivseks, nagu 1933. a.

ROOTSI.

Rootsi võimütügi ümberkorraldamine. — *Reorganisation of Swedish Butter Trade.*

1934. a. sügisest peale Rootsi võimütügi on koondatud ühe firma — Mejeriernas Riksförening'i kätte. Tähenadatud firma omandas ostu teel endised või eksportfirmad. Et üleminek uuele korraldusele ei oleks liig järsk ning et teatavad rootsi võisordid on tuntud

Inglises endiste firmade nimede all, siis uus organisatsioon müüb alul võid veel endiste firmade nime all.

Võimütügi ümberkorraldamist nõudsid põlumehed, kuna killustatud palikumine välis-turgudel andis ebasoodsaid tagajärgi.

BELGIA.

Belgia-Saksa majanduslikke kokkuleppeid.

Belgo-German Trade Agreements.

Ajalahed teatavad, et Belgia ja Saksa vahel on jõudnud lõpule läbirääkimised arvete õiendamise kokkuleppe kohta. Ühes sellega on kirjutatud alla Belgia-Saksa kaubanduslepingu lisaprotokollile. Kokkulepped jõustusid 1. augustil s. a. Arvete õiendamise kokkuleppe jõustumisega kaotab kehtivuse 5. IX 1934 sõlmitud kompensatsioonileping. Uus leping võimaldab arvete tasumist välisvaluutas, seega võttes tarvitusele endise rahvusvahelise mooduse ja vabastades nõnda mõlemate riikide kaubanduslikke suhteid seni kehtivaist kitsendustest. Vestava valuutalaos alusel Saksa imporditud belgia kaupade eest on tasumine tähtpäevaks uue kokkuleppe alusel kindlustatud. Seetõttu ei tohiks enam tekkida arvete kuhjumist, mis ootavad tasumist. Senini õiendamata arved tasutakse pe-

rioodiliselt jaokaupa. Senises kliiring-lepingus kindlustati kaubanduslike võlgade tasumist Belgiale 62½% ulatuses Saksa poolt Belgiasse imporditavast kauba väärtusest; nüüd on see suhe tõstetud 75%. Vastavalt sellele arvatakse, et Belgia eksport Saksa suureneb ligi 300 milj. francs võrra aastas.

Mis puutub tööstuslikesse laenusse, siis on Belgia Saksale andnud samad tingimused, kui teisedki Saksa võlausaldajad, kindlustades ennast enamsoodustusega tuleviku jaoks.

Lisaprotokollil kohaselt olla mõlemad riigid ikksteisele andnud soodustusi nii tollide kui kontingentide suhtes. Veel sisaldavat kokkulepe määrusi, millega Belgia ennast kaitseb Saksa kavatsitava dumpingu vastu. Mõlemad kokkulepped tulla lähemal ajal avaldamisele.

Kartulikahjur Belgias. — *Potato Doryphore in Belgium.*

Mõni aeg tagasi läbibast ajalehti teade, et Namuri lähedal on tulnud ilmsiks kartulikahjuri — doryphore'i — pesitsemist. Nüüd teatatakse, et kartuli kahjuri pesitsemine on kindlaks tehtud Luxemburgi provintsis,

Belgia-Prantsuse piiri ulatuses ja veel teistes kohtades. Põllutööministeeriumi poolt on telegraafiliselt hoiatatud põllumehi kahjuri eest ja nõutud kartulipõldude hävitamist, kus kahjur ilmsiks tulnud.

LEEDU.

Või väljavedu 1935. a. 1-sel poolel. — *Exports of Butter in the First Half of 1935.*

Tänavu esimesel poolaastal on Pienocentras'e poolt veetud võid välja 4,1 milj. kg 3,9 milj. kg vastu l. a. samal ajal. Nii ulatub väljaveo tõus vaid 3,4%. Leedus arvatakse, et suurenemine selles ulatuses on liig väike. Loomulikult normaalses olukorras madalate hindade juures, oleks see pidanud olema suurem, sest piimamajandus annab siiski põllumeestele püsivat teenistust. Või toodangut on siin mõjutanud tänavu külm ja hiiline kevade, kus tuli puudus loomasöödadest.

Või realiseerimisel ei ole tänavu raskusi olnud, ka hinnad on natuke paremad.

1-sel poolaastal on Leedust võid veetud välja:

	1935. a.		1934. a.	
	tsentn.	%	tsentn.	%
Inglise	49 690	61,9	61 525	79,3
Ameerikasse	11 535	14,4	—	—
Egiptusse, Palesti- nasse, Süüriasse	7 500	9,3	3 896	5,0
Belgiasse	4 742	5,9	6 854	8,8
Tšehhoslovakkiasse	3 996	5,0	2 452	3,2
Mujale	2 784	3,5	2 889	3,7

Kokku: 80 251 100 77 616 100

Üldse loodetakse Leedus tõsta tänavu või väljavedu ca 200 000 tsentnerile.

Praegu makstakse piimaühisustele või eest vastavalt sordile järgmisi hindu: 2,50 litti, 2,35 litti ja 2,20 litti pro 1 kg.. Neist hindadest arvatakse maha 5 kuni 10 centi kilogrammilt nõrgalt teotsevate piimaühisuste toetusfondi.

Munade väljavedu 1935. a. 1-sel poolel.

Exports of Eggs in the First Half of 1935.

Tänavu esimesel poolaastal Pienocentras on vedanud välja 15,6 milj. muna, 5,0 milj. muna vastu l. a. samal ajal.

Turgude järgi jaguneb munade väljavedu järgmiselt (arvud milj. tk.):

	1935. a.	1934. a.
Inglise	8,7	1,6
Austria	—	1,3
Tšehhoslovakkia	5,7	1,3
Helveetsia	1,1	0,4
Muud	0,1	0,3

Kokku: 15,6 5,0

Leedust on tänavu veetud mune kõige rohkem Inglise, Tšehhoslovakkiasse ja Helveetsiasse. Saksa ei luba Leedust mune sisse vedada. Munade sisseveoks Austriasse on lootusi, kuna kontingent on juba määratud.

Aasta lõpuni loodetakse Leedust vedada välja veel 22 milj. muna.

Leedus arvatakse, et munade väljaveo koondamine Pienocentras'e kätte andis positiivseid tagajärgi, sest väljavedu on tõusnud ja saadakse ka paremat hinda.

Praegu maksavad kooperatiivid põllumeestele 85 centi värskete ja puhtate munade kilogrammist.

Eksporttapamajade „Maistas'e“ aktsionäride peakoosolek. —

Stockholders' meeting of the export slaughterhouses „Maistas“.

Hiljuti peetud eksporttapamajade „Maistas'e“ aktsionäride peakoosolekul esines pikema ülevaatega dir. A. Vienožinskis, kes tä-

hendas, et möödunud aasta ei olnud lihaturu soodus. Turud jäid veel rohkem kitsamaks ja hinnad langesid. Nii sulgusid l. a.

Itaalia ja Saksa turud ja kitsenesid rohkem Prantsuse, Belgia, Austria ja Tšehhoslovakkia turud. Tunduvalt vähendati peekoni eksporti ka Inglisse, kuigi Inglise oli ja on ka praegu tähtsamaks turuks. Turgude kitsenemine puudutas mitte ainult elussigade ja sealiha, vaid ka elusveiste ja loomaliha väljavedu.

Veidi parem seisukord on ainult hobuste turul. Nende väljavedu Leedust on viimasel aastabel ühtlane ja peagu kõik väljaveoks kõlblik hobuste juurekasv ostetakse üles. Mitte vähe raskusi valmistas l. a. ka haneturg Saksa turu ootamatu sulgumise tõttu.

Tingimused loomade ekspordiks N. Venesse olid natuke paremad. Kuid ka sel turul on omad raskused, kuna tellimised ja ostud on juhuslikud. Kõik need raskused andsid Leedu liha ekspordile suure hoobi.

Üldse veeti l. a. peekoni välja 27,6 milj. liti eest (ca 12 tuh. tonni), 32 milj. liti vastu 1933. a. Tänavu loodetakse peekoni näol ekspordida Inglisse ca 160 000 siga, seega 75 000 siga vähem eelmisest aastast. N. Venesse veetakse peki- ja peekonsigu, kusjuures on nähtud ette ekspordida sinna tänavu üle 100 000 sea. Saksa turg oli hea tapetud loomade siseorganite väljaveoks (maksad, neerud jne.). Samuti sai ekspordida Saksa tapetud veiseid ja vasikaid, rasva ning tapetud linde. Kuid nüüd, kuigi oleks Saksaga normaalsuhted, ei ostaks Saksa palju arendades ise oma põllumajandust. Võiks olla ainult väike vahetuskaubandus.

Tšehhoslovakkiasse ja Austriasse veeti pekisigu. Kuid see eksport pidi jääma seisma, sest Saksa sulges transiidi üle oma territooriumi. Neisse riikidesse Leedu võiks ekspordida ca 30 000 siga.

Peale selle veetakse vähemal määral lihasaadusi välja veel teistesse riikidesse: Rootsi

— lamba- ja vasikaliha, tapetud linde, töötletud loomasoolikaid ja siseorganeid; Taani — töötletud soolikaid, siseorganeid; Läti — hobuseid, töötletud seasoolikaid. Varemalt veeti peekoni ja soolatud sinke ka Prantsusmaale ja Belgiasse.

Väärtuselt on „Maistas'e" tapamajade väljavedu langenud 8 milj. liti võrra. Väljavedu ulatus väärtuselt 1932. a. ja 1933. a. üle 42 milj. liti, 1934. a. — 34 milj. liti. Võrreldes 1933. aastaga, on sigade väljavedu 1934. a. arvult langenud 30%, väärtuselt — 17%; võrreldes aga 1932. aastaga on langus vastavalt 44% ja 16%. Veiste väljavedu on, võrreldes 1933. aastaga, nii koguselt kui ka väärtuselt tõusnud 65%.

„Maistas'e" ettevõtete üldine läbikäik, väljavedu koos siseturuga, moodustas 1932. a. 62,7 milj. litti, 1933. a. — 47,7 milj. litti ja 1934. a. — 46,9 milj. litti. Bilanss 1-ks jaanuariks 1935. a. oli viidud 35,6 milj. liti. Möödunud aasta vastuvõetud eelarve oli 8,2 milj. litti, kuid kulutati 7,9 milj. lit.

„Maistas'e" poolt on avatud umbes 50 kauplust lihasaaduste müügiks siseturul.

A/S. „Maistas'e" kinnisvarad moodustavad 17,3 milj. litti ja vallasvarad 8,5 milj. litti. L. a. lõpetati puhaskasuga 73,8 tuh. litti, millest aktsionäridele makseti dividendi 4% — kogusummas 40 000 litti (suurimaks aktsionäriks on riik), Presid. A. Smetona stipendiumite fondi — 10 000 litti ja noorpõllumeeste ringidele — 6 000 litti. Ülejäänud osa määrati tagavara-kapitaliks.

1935. a. eelarve on koostatud 8,2 milj. lit. On ettenähtud, et tänavu ostetakse kokku 370 000 siga, sellest 160 000 peekonsiga.

Arvates k. a. 8-st juulist arvatakse iga sea pealt maha 2,50 litti (end. 5 liti vastu) eksporditapamajade aktsiate ostmiseks.

Piirituse segamisest bensiini hulka. — *Mixing Spirit with Benzine.*

Hiljuti võeti Leedus vastu seadus, mille järgi mootorite kütteained peavad olema segatud dehydreeritud piiritusega. Seaduse elluviimiseks rahaminister annab välja vastavad juhised.

Leedusse välismaalt tulevad jõuvankrite omanikud võivad tuua kaasa mitte üle

50 kg piiritusega segamata kütteainet. Juul, kui nad ei taha või ei saa Leedus tarvitada piiritusega segatud kütteainet, siis peavad nad maksma piirituse eest, millega tuleks segada nende mootorite kütteained.

Maksude Departemangu direktoril on õigus selle seaduse vastu eksijaid karistada

rahatrahviga kuni 5 000 litini, ehk selle mittemaksmisel — kuni 3-kuise arestiga.

Seadus jõustub 31. märtsil 1936. a.

Kuna aastane bensiini sissevedu Leetu ulatub 5 000—6 000 tn, siis arvatakse, et peale piirituse segamist bensiini hulka, peaks bensiini sissevedu tunduvalt langema. Kuuldavasti hakatavat 31-st märtsist 1936. a. segama bensiini hulka 25% piiritust. Sel puhul arvestatakse, et juba esimesel aastal suureneb piirituse tarvitamine 2 milj. liitri

võrra. Piirituse valmistamiseks selles koguses vajab piiritusetööstus kartuleid senisest $\frac{1}{2}$ milj. tsentneri võrra rohkem. Samuti minevat ka teravilja 13 000 tsentnerit rohkem kui seni.

Piirituse dehydreerimine antakse kontsessiooni näol välja, sest valitsus ise ei katse vastavat vahrikut ehitada. Arvatakse, et piirituse dehydreerimisega tehakse algust selle aasta lõpul või tuleva aasta jaanuaris.

UNGARI.

Sakslaste kavatsused Ungari madalmaa niisutamiseks ja ekspuaterimiseks.

German Scheme for Irrigation and Cultivation of Hungarian Lowland.

Ungari ajakirjanduse teadetel on Saksas praegu kaalumisel kavad toorainete ja põllumajandussaaduste muretsemiseks Saksale geograafiliselt lähedalolevatest maadest. Eeskätt peetavat silmas Doonaumaid, sest Saksa kavatseb loobuda põllumajandussaaduste muretsemisest meretagustest maadest. Saksa ja Ungari vahel olevat käimas läbirääkimised Ungari lagendiku suurejoonelise niisutamise kohta. Saksa annaks vastava kapitali niisutamississeadude ehitamiseks ning kasvataks Ungaris suurel arvul valgurikkaid loomatoite ja muid saadusi. Kuna Ungari praegu nimetatud saadusi Saksale tarvisminevas koguses anda ei suuda, laheneks küsimus niisutamississeadude ehitamise teel. Saks-

lased on andnud küsimuse tehnilise järelevalve Philipp Holzmanni kontserni kätte, kes omalajal ehitab Bagdadi raudtee. Eeskätt on nähtud ette 50 000 jochi maa niisutamise teel ülesharimiseks kõlblikuks muutmine ja niiviisi toodetud saadused läheksid tervelt Saksa, investeeritud kapitali protsendi ja amortisatsiooni katteks. Tulevikus suureneksid vastavalt ülesharitavad maaalad ning tooraineid töötletakse enne Saksa saatmist Ungaris.

Ungaris ollakse arvamisel, et sakslaste kavad tähendavad Ungari rahvamajandusele suuri elavnemisvõimalusi.

1 joch = 0,58 ha.

RUMEENIA.

Valuutamaks ja eksportpreemiad Rumeenias.

Exchange-tax and Export Premiums in Rumania.

Rumeenia välisministeerium teatab, et kaupade sissevedu Rumeeniasse edaspidi on võimalik vaid vastava sisseveo litsentsiga ja Rumeenia Panga poolt antavate valuutasaamise lubadega. Seni oli sissevedu Rumeeniasse vaba, kuid sisseveetud kaupade eest maksmiseks vajaliku välisraha saamine muutus sedavõnt raskeks, et õiendamata on arved veel vähemalt viimase kahe aasta jooksul sisseveetud kaupade eest ja maksmise küsimusi lahendatakse praegu diplomaatilisel teel vastavate saadikute ja Rumeenia kaubandus-

ministeeriumi vahelistel läbirääkimistel. Soome on näiteks müünud Rumeeniasse 20 000 000 Lei eest kalosse ja pole seni nende eest saanud raha. Kõikidel teistel riikidel, kes Rumeeniasse kaupasid müünud, on samasugused raskused lahendamisel. 11. juunil on Rumeenias selle tõttu pandud kehtima uus kord. Sisseveo puhul võetakse 44%-list erimaksu (valuutamaksu) ja väljaveo eest makstakse preemiaid, mis kõiguvad 44—10% vahel. Näiteks, vilja eest makstakse 44% ja petrooleumi eest 10%.